

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

70. Literis politiorib. aditu[m] in Sinas Religio sibi muniuit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Michaël Trigaultius Belga, Nicolai fratris parente ortus, nec fuit aliter suspicacitas lyncea Canonensium fallenda, nisi Lusitanorum habitu, & cultu; nam decem bellicas machinas & arma Macaenses ad Regem Sinarum cum libratoribus illarum dono miserant aduersus Tartaros, Legationis huius caput Gonzalus Tesseira Correa Macaensis, interpretem duxerat P. Ioannem Rodriguez qui deinde Pechino remissus est Macaum ut auxiliarios Lusitanos trecentos Regis nomine impetraret, quibus quinque illos de nostris admiscuit. Crecebat interea iis profectibus Christi fides, qui magno dolore nostrorum animos, & stylum accenderent, ad operarios flagitandos quibus non dicam stationes, & partes operæ, sed regna diuiderent propinqua messe absentia. Nec enim licebat stationum nouarum studio, partiarum curam prius omittere, quam professionis suæ sanctæ absolutam formam, Neophyti penitus induissent; nec statua hæc Patrum vno vel tempore vel loco arctabantur, sed suam quisque descriptam habebat regionem urbibus, oppidis, & pagis frequentem, quam sursum deorsum perpetuo, itineribus, monitis, prædicatione, doctrina peragrabat, erantque ij discursus continuatæ velut conciones quibus captus subinde populus integer Ecclesiæ accedebat. Quod nunquam profectò futurum fuisset nisi factorum documentis, sanctimoniam Christianam ex Neophytorum innocentia suspexissent, qualem, apud suos etiam Bonzios, animorum Magistros nec discebant, nec deprehendebant.

Cæterum hanc nobis agendi libertatem, tyranni Scin factilega rabie ereptam, nunc primum post annos tredecim integram, debemus Calendario abaco, cuius nobis emendationem solenni mandato Rex imposuerat, ex quo tantum quotannis cernemus extitisse ad profectandam, & defendendam Christi fidem præsidium, ut nullum humanitus fingi valeret potentius. Et hinc Patres subibat, Riccij dulcis, & grata memoria, qui sancte futuri præfagus Mandarinis primus inuenauerat de Calendaria tabula, nostrorum studio reformanda: inde alterius, quisquis is fuerit, certè non grata recordatio cuius edictione nostri vetabantur correctionis eius oblatum munus admittere, nedum illud sibi deprecere; quod Euangelij præcones negaret decere, scientiæ alterius speciem præterquam solius Euangelij præbere; constabat autem amœnioribus literis, apertam in Sinas Euangelio Christi viam, eiusque Ministros aduersus leges peregrinitatis, Literatorum beneuolentia defensos, quam sibi artium Europæarum prudenti ostentatione conciliauerant. Ex vna quidem suadendi Christi libera facultate, quam Calendarij præfens instauratio attulerat Vagnonius, & Rhò in Prouincia Sciansi quingentos circiter hoc anno baptizarunt. Sequenti Vagnonius sexcentos, tum centum supra mille; fuitque non dispar fecunditas stationum decem, quas in præcipuis octo Regni Prouinciis tenebamus. Præter hos prouentus Neophytorum tam prosperos, aliud extitit postremis his annis incomparabile ex ea quam dicitur reformatione

70.
Literis petitionibus, aditum in Sinas Religio sibi muniuit.

trone Astronomiæ Sinensis. Eodem nimirum aditu Christi crux palatium subiit; sibi quo nonnullos auctoravit ex primariis Eunuchis, quorum unus, quem post laudabimus, præstanti opera, parvus Sinarum Imperator baptismo lustratus est cum Imperatrice ipsius parente.

Dum verò ubique operi, nostri feliciter instarent, Adamus Scial in Singanfu, vrbe Scensienſis Prouinciæ Principe, infracta constantia laborem sudabat, nemini vtilem; sibi patientiæ innictæ diuitis vberem. Nusquam tot alibi accusationes, iniuriæ, vadimonia, probrosæ passim epigraphes in legem Christianam, ea in ipsum foris conuitia exhibilantium, & contumeliæ; domi molestiæ & æræmnæ, vt eius quidam socius, Nanchini carcerem expertus, mitiorem putaret, commoratione illa Singanfuana. Sed hoc demum anno mutatione omnium repentina, eos legit tolerantia suæ fructus, qui nisi miraculo adscribi non possint; nam exinde omnes ita est nactus sibi beneuolos, eosque maximè qui se præ cæteris vexassent, vt templum ædificaret sanè magnificum & ornatum, sed in eo prorsus mirabilius reliquis quod fere ex stipe ab ethnicis non tam corrogata, quam certatim collata constructum est; corumque frequentia celebratum dum verba faceret de negotio salutis, cuius summa esset, obseruatio legis Christianæ. His circumfusum lætitiis Adamum, & iam ethnicorum quinquaginta lustratis gaudentem primitiis, Regium diploma in aulam accersit, & in noui gregis continuanda cura, partes eius, vnus è sociis accipit. Fuere, quidem eiusmodi vrbes, & oppida ingenti numero, quibus veræ salutis, ministerio Patrum affulsit prima lux, vel si ex aliquo æternitatis fatu iam emicuerat, latissimè fusa est; verum huiusce faustitatis palmam tulit Prouincia Fochiensis, cuius ex Metropoli Pocco incredibile est P. Alenius, quot terras obierit, ignem Christi quàm longè sparserit, Christianorum cætus quàm multos coegerit; quot Ecclesias fundarit, Ciuencum sola, Metropoli prope par, nisi quod situ felicior, operarij cuiusuis in extinctum robur, & animos, magnitudine laboris fructuosissimi potuit exhaurire. Quem fortè Deus inditio voluit ineluctabili animare, adoratæ illic veteribus seculis, Christi crucis; Dum enim antiquæ fabricæ sepulta rudera educunt fossores, in marmor incidunt crucis effigie visendum, crassitudine digiti extantis, & concinnitate pulcherrima figuratæ. Surgebat in altum palmos duos & sesqui, tanquam scapus ex vmbilico plantæ, illic notissimæ, quod fronde æboribus craterem formet aspectu elegantem; accurrunt Sinæ ad spectandum id signum; nam iis vbique venerabilis est quibus antiquitatis odor; auent multi de illo cognoscere; docentur illius intelligentiam, & arcani illius maiestate benefica molliti, Christianismum profiterentur. Ad hæc argumento inexpugnabili, falsè ridebatur Bonziorum mendax garrulitas, qui Patrum commentum interpretari soliti legem Christianam, cernebant illam euidenter possessionis antiquæ iure sectis omnibus Sinarum esse potiore. Verum enim vero nullum crux egit

71.
Repentini
fruct laborū
sterilium.

72.
Cruz refos.
Ciuencei, in
prouinc Fo-
chiensi.